

Justisdepartementet

Utarbeidet av konsulentselskapet Steria AS

Dato: 30.06.2011

Dette er et vedlegg til delprosjektrapporten

“Arbeidsprosesser og datastøtte i vergemålsforvaltningen”

Vedlegg 3:

Logiske komponenter og løsnings-
skisser for Vergemålsapplikasjonen

Innholdsfortegnelse

1	Oppsummering	3
2	Logiske komponenter i Vergemålsapplikasjonen	3
3	Nasjonale felleskomponenter.....	7
3.1	Altinn.....	7
3.2	ID-porten.....	8
4	Dagens dataløsninger	9
4.1	Ephorte sak/arkiv system.....	9
4.2	Sysam ePhorterapportering.....	9
4.3	Fri rettshjelp.....	9
4.4	SSØ-tjenester (SAP, Agresso og Contempus).....	9
5	Vurdering av komponentvalg	10
5.1	Vergemålsportalen.....	10
5.2	Skjemamotor.....	11
5.3	Arbeidsflate for vergemålsmyndigheten	12
5.4	Vergemålsregister	13
5.5	Arkivløsning.....	13
5.6	Prosessmotor	14
5.7	Autentisering.....	14
5.8	Autorisering.....	15
5.9	Rapportmotor	15
5.10	Regnskap/økonomimotor	15
5.11	Meldingssystem	16
5.12	Grensesnitttjenester	16
6	Løsningsskisser.....	17
6.1	Alternativ 1.....	17
6.2	Alternativ 2.....	18
6.3	Alternativ 3.....	18

1 Oppsummering

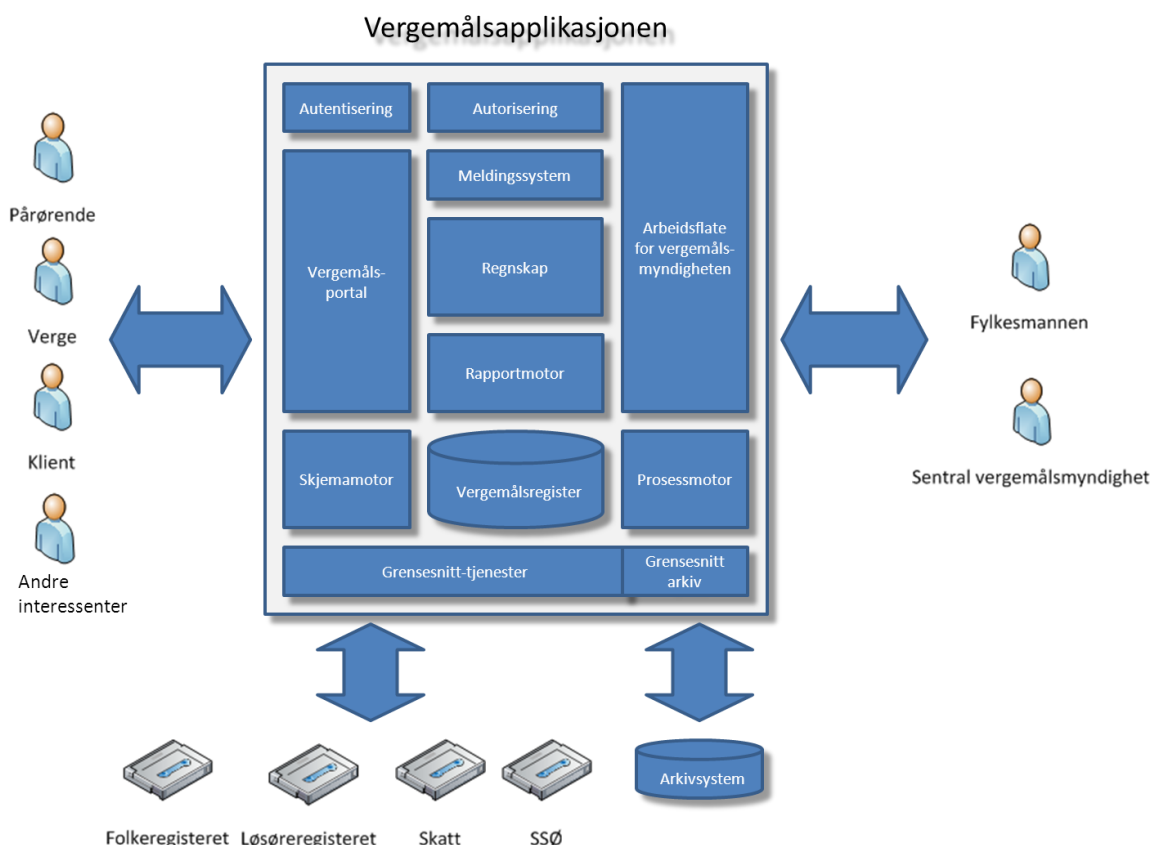
I dette vedlegget beskrives logiske komponenter i en fremtidig Vergemålsapplikasjon. Hvilke komponenter som Vergemålsapplikasjonen består av er basert på de funksjonelle behov som er beskrevet i arbeidsprosessene i vedlegg 1 og brukstilfellene i vedlegg 2.

Aktuelle komponenter og mulige valg presenteres og drøftes kort, og aktuelle nasjonale felleskomponenter beskrives. Basert på dette skisseres tre mulige løsningsalternativer for Vergemålsapplikasjonen.

Det anbefales å videreføre arbeidet i en mer inngående mulighetsstudie-fase før endelig kravspesifisering og implementering av løsningen starter.

2 Logiske komponenter i Vergemålsapplikasjonen

Figuren under viser en skisse over de logiske komponentene som er vurdert nødvendig for å støtte den ønskede funksjonaliteten beskrevet i brukstilfellene og prosessene. Dette er logiske komponenter som hver og en kan bestå av flere tekniske komponenter.

Figur 1: Komponenter i Vergemålsapplikasjonen

I tabellen under er de logiske komponentene listet opp, og alle beskrevne brukstilfeller fra vedlegg 2 er knyttet opp mot den aktuelle komponent. Diskusjonen i senere kapitler vil ta utgangspunkt i dette og dreier seg om hvilke løsningsalternativer som eksisterer, og fordeler og ulemper med disse. Det forutsettes at systemkomponentene passer inn i fylkesmannens og sentral vergemålsmyndighets infrastruktur; dette må ivaretas i de videre utredninger.

Komponent	Beskrivelse	Brukstilfeller	Løsnings-alternativer
Vergemålsportalen	Denne komponenten presenterer et sett med menyer og arbeidsflater gjennom brukernes nettleser. Portalen vedlikeholder også forståelsen av sesjon mellom brukerens webleser og vergemålsapplikasjonen. Denne sesjonen skal også være knyttet til brukerens identitet gjennom en autentiseringsfunksjon (beskrevet under <i>autentisering</i>). Portalen gir bl.a. tilgang til skjemaregistrering og -innsending (beskrevet under <i>skjemamotor</i>), samt en personlig inn- og utboks for brukeren (beskrevet under <i>meldingssystem</i>). Det må eksistere arbeidsflater for følgende roller: <ul style="list-style-type: none"> • Verge • Klient 	<ul style="list-style-type: none"> • Studere informasjon • Vise vergemål-informasjon • Liste opp og vise klientinformasjon • Avslutte vergekonto • Lese informasjon, retningslinjer, praksis • Lese nyheter, kunngjøringer m.m. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle egen portalløsning • MinSide • Altinn • Egen portal bygget på Altinns samhandlingstjeneste • Gjenbruke komponenter/programkode i applikasjonen Fritt Rettsråd
Autentisering	Autentiseringskomponenten er ansvarlig for sammen med portalen å presentere eksterne brukere for en autentiseringsdialog. Autentiseringskomponenten verifiserer så brukerens identitet gjennom en valgt autentiseringsmekanisme. Autentiseringskomponenten kommuniserer så brukerens identitet til de andre komponentene i løsningen gjennom en eller flere akkreditiver. Full brukeradministrasjon ligger naturligvis som et behov knyttet til dette.	<ul style="list-style-type: none"> • Logge inn • Registrere/endre brukerprofil • Glemt passord 	<ul style="list-style-type: none"> • ID-porten <ul style="list-style-type: none"> ○ Nivå 3 (MinID) ○ Nivå 4 (BuyPass)
Autorisering	Tilganger og tilgangsløsing håndteres av autoriserings- og audit-komponenten. Hvilke tilganger som blir gitt i de andre komponentene i løsningen, er basert på de tilgangsgjørelser som blir gjort i denne komponenten.	Styrer tilgangen for alle roller i alle brukstilfeller.	<ul style="list-style-type: none"> • Sharepoint • Altinn • Identity & Access Management løsning
Arbeidsflate for vergemåls-myndigheten	Dette er fylkesmannens og sentral vergemålsmyndighets system for saksbehandling og administrasjon av vergemålssaker. Komponentene presenterer et sett med menyer og arbeidsflater gjennom brukernes web-leser. Applikasjonen gir bl.a. tilgang til saksregistrering og saksbehandling (beskrevet under <i>prosessmotor</i>). Det må eksistere arbeidsflater for følgende roller: <ul style="list-style-type: none"> • Fylkesmannen • Sentral vergemålsmyndighet 	<ul style="list-style-type: none"> • Registrere klient • Søke på verge • Registrere verge • Oppdatere vergeinformasjon • Publisere skjemaer og retningslinjer • Publisere praksis (klagesaker m.m.) • Publisere nyheter, kunngjøringer m.m. • Sammenfatte og analysere (SVM – tilsyn) 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nytt • Tilpasning av standard saksbehandlingsløsninger • Sharepoint • Ephorte i Sharepoint
Vergemålsregister	Sentral database som inneholder alle relevante data for vergemålsområdet. Her ligger alle data om verger, klienter, vergemål, pårørende, saker/vedtak, regnskap/økonomi/transaksjoner	N/A	<ul style="list-style-type: none"> • Ny, sentral database basert på kjent teknologi

	osv.		
	Vergemålsregisteret må integreres med arkivløsningen.		
Skjemamotor	Kjernefunksjonalitet i Vergemålsapplikasjonen er utfylling av skjemaer og prosessen ved innsending og behandling av disse, dette håndteres av skjemamotoren. Skjemamotoren presenterer et brukergrensesnitt for utfylling og validering av de skjemaene som er definert for applikasjonen. Skjemamotoren er også ansvarlig for å trekke sammen informasjon fra interne og eksterne datakilder for å gjøre valideringer. Preutfylling av skjemaer bør benyttes i størst mulig grad	<ul style="list-style-type: none"> • Registrere og sende inn bekymringsmelding • Registrere og sende inn begjæring om vergemål • Registrere klage/søksmål • Registrere samtykke • Motta vergemålet • Motta henvendelse • Registrere informasjon • Søke timebasert honorar • Be om overføring av penger • Registrere forespørsel om samtykke • Forespørre om endret mandat • Registrere klage/problem/info • Trekke samtykke • Søke om å bli løst som verge • Registrere klage på enkeltvedtak • Registrere forespørsel (om overføring av penger, fra verge til FM og fra klient til verge) • Registrere klage på praksis • Registrere forespørsel om å bli verge • Registrere og sende skjema • Svare på beskjed om utbetaling • Kvitere for mottak av eiendeler • Lage sluttregnskap (verge) • Registrere faktura (verge) 	<ul style="list-style-type: none"> • More Forms (benyttet i Fritt rettsråd applikasjonen) • Skjemafunksjonalitet i Altinn • Utvikle ny løsning
Prosessmotor	Prosessmotoren brukes for å styre flyten av saker informasjon både internt i applikasjonen og ut mot eksterne aktører (arbeidsflyt). Det er ikke nødvendigvis komplekse prosesser som skal moduleres i Vergemålsapplikasjonen, men det bør uansett være en komponent som har ansvaret for å kontrollere prosessflyten i applikasjonen.	<ul style="list-style-type: none"> • Registrere og vurdere bekymringsmelding • Registrere sak om begjæring og sende ut varsel/brev • Vurdere vilkår for vergemål • Utforme mandat • Oppdatere sak om begjæring • Finne og registrere verge på klient • Beslutte og sende ut vergemål • Registrere forespørsel • Overføre penger • Registrere samtykke • Endre mandat • Registrere tilsynssak (verge) • Oppdatere sak, registrere utfall • Overføre ansvar til annen verge • Oppheve vergemål • Overføre penger • Finne og registrere ny verge på klient 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nytt • Sharepoint • Ephorte i Sharepoint

		<ul style="list-style-type: none"> • Registrere klagesak • Klagebehandling, registrere vedtak • Registrere tilsynssak (FM) • Klagebehandling, instruere om retting • Utbetale midler (FM) 	
Rapportmotor	Rapportmotoren genererer brev og diverse vedlegg (utskrift, pdf) i forbindelse med saksbehandlingen. Statistikk og rapportering er også en viktig del av dette, og således kan det være flere forskjellige tekniske komponenter som støtter behovene innenfor dette området.	<ul style="list-style-type: none"> • Sende brev/vedtak til berørte parter • Generere brev • Melding til regnskap/VPS/forvalter • Generere meldinger (sak løst med flere) • Gi beskjed om utbetaling • Generere statistikk (saksbehandling, klager) • Rapportere på tilsyn • Skrive og publisere rapport (årsrapport) • Motta rapport (årsrapport) 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nytt • Pdf-generering • Rapportverktøy • Statistikk- og analyseverktøy • Eksisterende Sysam rapporteringsløsning
Regnskap/økonomi-motor	Vergemålsapplikasjonen må holde kontroll på økonomiske transaksjoner fra klientenes kontoer, og godtgjørelse til vergene. For å holde kontroll på disse transaksjonene trengs en regnskapskomponent. Denne komponenten er ansvarlig for å lagre, organisere og presentere informasjon knyttet til alle økonomiske transaksjoner i Vergemålsapplikasjonen.	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse økonomi-oppdateringer • Avslutte regnskap • Kontrollere faktura • Betale verge • Trekke fra vergekonto 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nytt hvor dataene ligger i Vergemålsregisteret • Utvikle komponent som kommuniserer med (eksisterende) regnskapssystem. • Integrasjon mot Contempus
Arkiv	All arkivverdig informasjon som behandles i Vergemålsapplikasjonen skal lagres i et saksarkiv. Dette inkluderer både informasjon fra skjemaene og saksbehandlingen av dem. Arkivkomponenten har ansvaret for å ivareta slik funksjonalitet etter arkivloven.	<ul style="list-style-type: none"> • Oppdater arkiv/sak 	<ul style="list-style-type: none"> • ePhorte • Annen standard arkivløsning med NOARK 5 godkjenning
Meldingssystem	Meldingsflyt mellom eksterne (fortrinnsvis verger) og saksbehandlere. Denne funksjonaliteten vil sannsynligvis være inkludert i Vergemålsportalen og/eller arbeidsflaten for vergemålsmyndigheten, men det kan være lurt å adressere dette som en viktig komponent i løsningen.	<ul style="list-style-type: none"> • Registrere henvendelse • Besvare henvendelse • Chatte-funksjon • Registrere spørsmål, behov for veiledning • Rådgivning, veiledning • Sende elektronisk melding • Lese elektronisk melding 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nytt • Meldingsfunksjonalitet i Altinn • Meldingsfunksjonalitet i saksbehandlingsløsning
Grensesnitt-tjenester	Vi definerer en egen komponent som håndterer kommunikasjon med eksterne systemer og registre, for eksempel folkeregisteret, SSØ, løssøreregisteret og arkivløsningen. Det må også etableres grensesnitttjenester (mottakstjenester) mot Vergemålsportalen hvis denne realiseres gjennom Altinn eller andre eksterne løsninger/komponenter.	<ul style="list-style-type: none"> • N/A 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle nytt • Integrasjonsfunksjonalitet i andre komponenter (Sharepoint, ePhorte, Altinn, etc.)

Tabell 1: Komponenter, brukstilfeller og løsningsalternativer

3 Nasjonale felleskomponenter

Nasjonale felleskomponenter kan enkelt beskrives som byggeklosser for utvikling av offentlige IT-løsninger. Felleskomponentene kan gjenbrukes i andre IT-løsninger i offentlig sektor, og er av stor samfunnsøkonomisk betydning som felles mulighetsrom for elektronisk tjenesteutvikling og gevinstrealisering.

En av fordelene ved bruk av nasjonale felleskomponenter er at de har en statlig virksomhet som forvaltningsansvarlig. Kompleksiteten i vergemålsløsningen reduseres således ved at en støtter seg på velprøvd funksjonalitet som forvaltes og videreutvikles av profesjonelle aktører. Man vil også ta del i, og gjøre seg nytte av, videreutviklingen av slike løsninger.

I en ny rapport anbefaler Difi følgende nasjonale felleskomponenter:

- Altinn
- Felles infrastruktur for elektronisk ID i offentlig sektor (ID-porten)
- Enhetsregisteret
- Folkeregisteret
- Matrikkelen

Alle de nevnte nasjonale felleskomponentene er aktuelle å benytte i Vergemålsløsningen. De tre registrene er aktuelle å integrere mot, blant annet skal Folkeregisteret oppdateres med hvilke personer som er under vergemål. Enhetsregisteret og matrikkelen er aktuelle å innhente opplysninger fra i forbindelse med opprettelse av vergemål (bidra til å sikre at en får oversikt over alle finansielle og ikke-finansielle eiendeler).

Gjennom rundskriv fra FAD er statlige virksomheter pålagt å ta i bruk ID-porten og videre er alle statlige virksomheter pålagt å vurdere bruk av komponentene i Altinn. Under følger en kort beskrivelse av Altinn og ID-porten. Bruk av komponentene blir vurdert i neste kapittel.

3.1 Altinn

Altinn-komponentene tilbyr tjenester og en felles plattform for at offentlig sektor skal kunne tilby elektroniske tjenester til innbyggere og næringsliv. Sentralt er en løsning for utvikling og presentasjon av elektroniske skjema, innsending av data fra disse, formidling av dataene til offentlige virksomheter og mulighet for virksomhetene å sende svar eller annen informasjon til innbyggere og næringsvirksomheter. Brønnøysundregistrene har ansvaret for å forvalte Altinn.

Altinn tilbyr følgende sluttbrukertjenester som er aktuelle i forhold til vergemålsområdet:

- Innsendingstjeneste – Skjemainnsending fra privatpersoner
- Meldingstjeneste – Offentlige virksomheter sender informasjon/melding til privatpersoner
- Innsynstjeneste – Bruker ser på informasjon som er samlet i offentlig registre

- Lenketjeneste – Bruker blir rutet til en annen løsning/portal fra Altinn
- Samhandlingstjeneste (eDialog) – Forhåndsdefinerte og hendelsesstyrte tjenester for dialog mellom privatpersoner og offentlige virksomheter

3.2 ID-porten

Felles infrastruktur for eID i offentlig sektor er definert som en forutsetning for utvikling av elektroniske tjenester. Det er etablert en felles infrastruktur for eID i offentlig sektor, omtalt som ID-porten. ID-porten tilrettelegger for elektronisk kommunikasjon mellom innbyggerne og offentlig sektor. ID-porten er ikke en bestemt teknisk løsning, men et samlebegrep for offentlig sektors felleskomponenter for identitetsforvaltning og bruk av eID. Bak de funksjonelle løsningene i ID-porten ligger det flere tekniske løsninger og ID-porten vil utvikles i takt med offentlig sektors behov for nye tjenester, samt den teknologiske utviklingen. Difi har ansvaret for å forvalte ID-porten.

4 Dagens dataløsninger

Dagens dataløsninger hos fylkesmennene og Statens Sivilrettsforvaltning som kan være aktuelle for gjenbruk er her kort beskrevet.

Overformynderiene bruker i dag et antall ulike løsninger, og flere overformynderi baserer seg kun på enkle verktøy som Excel. Formula og Flexisoft er i bruk i et større antall kommuner, men ingen av disse er vurdert som fullgode alternativer for den fremtidige vergemålsforvaltningen.

4.1 Ephorte sak/arkiv system

Ephorte er et kombinert verktøy for journalføring, arkivering og saksbehandling. Det leveres av Ergogroup og brukes som sak og arkivsystem både i alle fylkesmannsembeter og Statens Sivilrettsforvaltning.

Det er et standardsystem som blir tilpasset etter behov, og er utviklet med utgangspunkt i Noark 4. Noark 5 er forventet innen årsskiftet 2012. Ephorte håndterer alle dokument som er arkiverdige, og har en egen modul for elektronisk dokumenthåndtering og saksbehandling.

4.2 Sysam ePhorterapportering

Sysam er en rapporteringsfunksjon for ePhorte. FAD, i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, ønsker å forenkle arbeidet med Sysam ved å hente ut disse dataene elektronisk fra ePhorte og automatisk generere dataene inn i et system. Dette vil medføre at de som har tilgang selv kan hente ut ønskede data med ulike variabler når det måtte ønskes.

4.3 Fri rettshjelp

Fri rettshjelp er en ordning der det offentlige betaler for råd og hjelp hos advokat.

Fylkesmennene har etablert et fullelektronisk system der advokater leverer søknader for sine klienter elektronisk, ved hjelp av skjemamotoren More Forms. Saksbehandling skjer i det aktuelle embete, og sakene blir lagret i Ephorte. Det går også en betalingsoppfordring via en fakturaeditor til Contempus. I Contempus blir utbetalingen til advokaten attestert, anvist og effektivert på vanlig måte.

Løsningen er utviklet av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, og embetet har drift og videreutviklingsansvar for tjenesten.

4.4 SSØ-tjenester (SAP, Agresso og Contempus)

Fylkesmennene har valgt Agresso som sitt økonomisystem, Contempus som fakturasystem og SAP som lønns- og personalsystem. Disse fagsystemene driftes av SSØ (Senter for statlig økonomistyring). Prosesser og integrasjon mot SSØ må vurderes når endelige beslutninger på finansforvaltningsområdet tas.

5 Vurdering av komponentvalg

De sentrale komponentene i Vergemålsapplikasjonen er Vergemålsportalen med skjemamotor, arbeidsflaten for vergemålsmyndigheten, det sentrale vergemålsregisteret og arkivløsningen. Omfang av grensesnittjenester vil avhenge av valgene som gjøres for de andre komponentene. Velges f.eks Altinn som skjemaløsning må det bygges en mottakstjeneste for XML og PDF filene som overføres fra Altinn. Denne mottakstjenesten må spille sammen med grensesnittjenestene mot Vergemålsregisteret og arkivløsningen.

5.1 Vergemålsportalen

Vergemålsportalen bør realiseres som en web-løsning for eksterne brukere, dvs. verge, pårørende, klient, og muligens flere eksterne aktører. Portalen tilbyr både innsynstjenester, innsendingstjenester, meldingstjenester, samhandlingstjenester og publisering. I tillegg vil portalen fungere som offentlig informasjonsportal for vergemålsområdet.

Følgende løsningsalternativer er diskutert og vurdert:

- Utvikle egen portalløsning – innebærer å utvikle en egen webportal for dette saksområdet (eventuelt i tilknytning til andre aktuelle tjenester som leveres av fylkesmannen). Portalen kan i så fall skreddersys 100%, og eventuelt bygges i sammenheng med den interne arbeidsflaten for vergemålsmyndigheten. Kostnadene for utvikling av en slik løsning kan bli omfattende, og vil kreve kompetanse og spesifisering på detaljnivå, spesielt innenfor sikkerhet. Videre vil kostnadene til drift, forvaltning og videreutvikling av en slik "ikke standard" løsning etter all sannsynlighet bli høyere enn hvis en velger Altinn.
Tilleggsmuligheter ved utvikling av egen portalløsning:
 - Inngangen til portalen kan legges til eksisterende, kjente offentlige portaler som Altinn og MinSide (i form av weblenke). Dette vil gjøre det enklere for publikum å finne portalen.
 - Man kan lenke opp skjemaregistrering i Altinn for å utnytte kjernefunksjonalitet innenfor skjemaregistrering, -signering og -innsending.
- MinSide – innebærer å bygge tjenester (i praksis alt utenom meldingstjenester) inn i portalen MinSide. MinSide er imidlertid trolig ikke den offentlige portalen som kommer til å overleve; de fleste offentlige etater velger Altinn eller egne løsninger. Steria anbefaler ikke å vurdere MinSide som løsningsalternativ.
- Altinn – innebærer å benytte Altinn og Altinns standard grensesnitt som fullgod løsning for Vergemålsportal. Dette vil innebære en mer begrenset funksjonalitet der i hovedsak bare skjemaregistrering tilbys. Dersom Altinn brukes vil brukerne få sin egen meldingsboks, denne kan benyttes som personlig arkiv av vergene.

- Dette kan (og bør) uansett være en tilleggskanal for sporadiske brukere som ikke har kjennskap eller påloggingsmulighet til Vergemålsportalen (for eksempel ved å tilgjengeliggjøre skjema for bekymringsmelding i Altinn).
- Egen portal bygget på Altinns samhandlingstjeneste – innebærer å benytte Altinns utviklingskomponenter for å bygge såkalte samhandlingstjenester. Dette kan gjøres gjennom egen layout i Altinn, i praksis en egen portal innenfor Altinn uten at portalen behøver å framstå som en Altinn-tjeneste. Ideen er at det skal være mulig å bygge fornuftige samhandlingstjenester som kombinerer innsyn i data, skjemaregistrering, publisering, meldingstjenester m.m. Det må påregnes begrensninger i dette som vil redusere funksjonaliteten i forhold til å utvikle en helt egen portal.
En annen aktuell mulighet er å benytte seg av Altinns funksjonalitet for portaluavhengighet, det vil si integrasjon av Altinns tjenester i en egen portal. Dette må avklares i mulighetsstudien.
- Gjenbruke komponenter/programkode i applikasjonen Fritt Rettsråd – innebærer å ta utgangspunkt i Fritt Rettsråd for å bygge Vergemålsportalen. Det antas likevel at det blir et omfattende arbeid og at for eksempel krav til innsynstjenester, samhandling og sikkerhetsnivå er atskillig mer omfattende i Vergemålsapplikasjonen. Brukergruppen for Vergemål er også betraktelig større enn for Fritt Rettsråd.

5.2 Skjemamotor

Utfylling og innsendelse av elektroniske skjema er kjernefunksjonalitet i Vergemålsapplikasjonen. Skjemamotoren presenterer et brukergrensesnitt for utfylling og validering av de skjemaene som er definert for applikasjonen.

Preutfylling av skjema bør benyttes i størst mulig utstrekning for å sikre riktige og konsistente data. F.eks bør skjema som verger benyttes preutfylles med relevant informasjon om klienten. Oppslag mot Folkeregisteret bør benyttes til dette formål.

Følgende løsningsalternativer er diskutert og vurdert:

- More Forms – innebærer å definere skjemaer og implementere skjemaregistrering i verktøyet More Forms. Dette er et verktøy som allerede er i bruk hos fylkesmannen. Det må vurderes nøye om denne løsningen tilfredsstillende til funksjonalitet og sikkerhet, dvs. at først og fremst må krav til sikkerhet/signering spesifiseres i detalj.
- Utvikle nytt – innebærer å utvikle skjemaer/skjermbilder som tillater registrering av ønskede data. Krav til funksjonalitet (for eksempel om skjemaene må se ut som papirskjemaene, valideringer, preutfylling, integrasjon) og sikkerhet/signering er viktig å vurdere før en slik løsning implementeres.

- Altinn – innebærer å definere skjemaer og tilby registrerings- og innsendingsfunksjonalitet innenfor et etablert og utprøvd regime. Det antas at Altinns standard skjemaløsning kan benyttes uansett om Altinn benyttes som eneste portal eller om det utvikles en egen portal. Likevel vil det kunne oppleves begrensninger i funksjonalitet, dvs. mulighetene for preutfylling av data og direkte knytning til objekter i vergemålsregisteret.

5.3 Arbeidsflate for vergemålsmyndigheten

Dette er fylkesmannens og sentral vergemålsmyndighets system for saksbehandling og administrasjon av vergemålssaker. Komponenten presenterer et sett med menyer og arbeidsflater gjennom brukernes web-leser. Applikasjonen gir blant annet tilgang til saksregistrering, saksbehandling og oppslag i vergemålsregisteret, samt mer generelle funksjoner som for eksempel publisering av informasjon av ymse slag (både artikler i selve løsningen og lenker til andre informasjonskilder).

Følgende løsningsalternativer er diskutert og vurdert:

- Utvikle nytt – innebærer å utvikle en egen webapplikasjon for dette saksområdet. Applikasjonen kan skreddersys 100 %. Kostnadene kan derimot bli omfattende, men applikasjonen kan utvikles trinnvis, og ambisjonsnivået kan styres.
- Tilpasning av standard saksbehandlingsløsninger – det finner flere saksbehandlingsløsninger på markedet som kan tilpasses til dette formål. Bruk og tilpasning av standard saksbehandlingsløsninger vil sannsynligvis innebære en anskaffelse med tilhørende detaljert kravspesifikasjon. Det finnes flere saksbehandlingsløsninger som kan dekke behovet til vergemålsmyndigheten. Det må gjøres en grundig vurdering av ulike saksbehandlingsløsninger dersom det er ønskelig å vurdere denne løsningen.
- Microsoft SharePoint – innebærer å designe skjermbilder og utvikle funksjonalitet i SharePoint med størst mulig bruk av innebygget standardfunksjonalitet. Fordeler ved bruk av Sharepoint inkluderer:
 - En ferdig infrastruktur for implementasjon av nye komponenter i form av for eksempel Web Parts etc. som enkelt kan legges til eksisterende sider.
 - Ferdig rammeverk for oppretting av nye sider og områder for saksbehandling etc., samt redigering av disse (oppsett, innhold mm.).
 - Lett å integrere mot eksterne tjenester og systemer, enten via relativt enkel konfigurering eller en mer spesialtilpasset integrasjon utviklet mot generelle web-tjenester eller andre metoder.
 - SharePoint har muligheter for single sign-on mot eksterne 3. parts-systemer i portalen. En ulempe kan være at Sharepoint er et relativt omfattende portalrammeverk som kan innebære noe overhead i de tilfeller der det meste av funksjonaliteten uansett må spesialutvikles. Det gjelder også der standard SharePoint-funksjonalitet ikke er tilstrekkelig og man må lage kode for å omgå denne.

5.4 Vergemålsregister

Vergemålsregisteret er den sentrale databasen som inneholder alle relevante data innenfor vergemålsområdet. Her ligger alle data om verger, klienter, vergemål, pårørende, saker/vedtak, regnskap/økonomi/transaksjoner osv. Databasen må ivareta historikk.

En ny database for formålet synes naturlig. Denne kan modelleres på best mulige måte, enten ved å modellere alle typer saker eller som en mer generisk saksmodell. Rapporterings- og statistikkbehov vil også stille krav til datamodellen.

En Microsoft SQL Server vil kunne dekke behovet som er identifisert. Endelig valg av teknologisk løsning og design av datamodell må ivaretas i videre utredninger.

Dersom man velger SharePoint som løsning for arbeidsflate for vergemålsportalen, vil denne ha innebygget støtte for å koble seg til MS SQL Server-databaser. Det er blant annet mulig å vise og oppdatere tabeller i denne typen databaser som vanlige SharePoint-lister i portalen og på denne måten tilby et sømløst grensesnitt i forhold til visning av "portaldata" og data registeret i databasen.

5.5 Arkivløsning

All arkivverdige informasjon som behandles i Vergemålsapplikasjonen skal lagres i et saksarkiv, i form av PDF dokumenter. Dette inkluderer både informasjon fra skjemaene og behandlingen av dem. Arkivkomponenten har ansvaret for å ivareta slik funksjonalitet, og oppfylle kravene i arkivloven.

ePhorte brukes i dag av alle fylkesmannsembeter og Statens Sivilrettsforvaltning. En utfordring er at hvert enkelt fylkesmannsembete har sin egen installasjon av ePhorte, det vil si 18 installasjoner med potensielt ulik struktur, versjon, etc. Integrasjon mot 18 potensielt ulike arkivinstallasjoner vil medføre unødvendig kompleksitet, så en forutsetning må være én sentral arkivinstallasjon for vergemålsforvaltningen. Det ligger også i fylkesmannens planer å konsolidere til én felles arkivinstallasjon

Arkivløsningen kan realiseres i form av en felles arkivinstallasjon for fylkesmannen der aktuelle klagesaker overføres til Statens Sivilrettsforvaltnings arkivinstallasjon. En smidigere løsning, som anbefales å utrede videre, er å etablere en egen felles arkivinstallasjon for hele vergemålsforvaltningen. Klagesaker vil da kunne tilgjengeliggjøres for sentral vergemålsmyndighet uten overføring av arkivdata. Bruk av en egen, separat arkivinstallasjon for vergemål vil også muliggjøre enklere autentisering og autorisering, da saksbehandlere ikke vil behøve direkte tilgang til arkivsystemet.

Selv om i prinsippet alle NOARK-5 godkjente arkivløsninger kan benyttes, synes det naturlig å fortsette med ePhorte. Dette er kjent teknologi hos de involverte aktører og eksisterende avtaler med leverandør kan trolig benyttes.

5.6 Prosessmotor

Prosessmotoren brukes for å styre flyten av informasjon både internt i applikasjonen og ut mot eksterne aktører. Det er ikke nødvendigvis komplekse prosesser som skal moduleres i Vergemålsapplikasjonen, men det bør uansett være en komponent som har ansvaret for å kontrollere prosessflyten i applikasjonen.

Basert på valgene som gjøres for de andre komponentene, kan det bli nødvendig å utvikle denne komponenten. Man skal imidlertid være veldig forsiktig med å utbrodere prosessflyt og saksbehandlingsstøtte i styrte dialoger og veivisere. Løsningen kan kompliseres og fordyres i forhold til å tilby enklere skjermbilder for registrering og oppdatering av status på saker, og brukere av løsningen kan oppfatte den som lite fleksibel.

Det er også viktig å huske på at det vil fortsette å komme inn masse dokumenter manuelt. Disse må scannes og kunne knyttes til klient/sak i tillegg til at relevante data må kunne registreres inn av saksbehandler. Prosessmotoren i samarbeid med arbeidsflaten vil måtte ivareta denne funksjonaliteten.

Standardløsninger for modellering og styring av saksprosesser finnes, men det er i så fall viktig å velge en løsning basert på gode, tekniske argumenter, for eksempel en løsning som spiller sammen med arkivsystemet som velges (eller som inngår i arkivsystemet/dokumentplattformen). Arkivsystemet ePhorte har en komponent kallt 'ePhorte i Sharepoint'. Dersom ePhorte og Sharepoint velges som arkiv og arbeidsflate vil sannsynligvis mye av prosessflyten ivaretas av disse tre komponentene. Erfaringsmessig er det ganske krevende å utvikle arbeidsflyter/prosesser fra bunnen av i SharePoint, så det kan nok uansett være fordelaktig å bruke en dedikert løsning til dette formålet.

5.7 Autentisering

Autentiseringskomponenten skal sikre korrekt verifisering av Vergemålsportalens brukere.

ID-porten antas å være eneste aktuelle løsning for autentisering hvis man ønsker å oppnå sikkerhet på nivå 4 (som er nødvendig for å overføre sensitive data av denne typen). I tillegg er ID-porten en etablert autentiseringsmekanisme for privatpersoner innenfor offentlige tjenester, og alle statlige aktører er pålagt å benytte løsningen.

MinID og BuyPass ID er kjente elektroniske ID-er som omfattes av ID-porten. MinID tilbyr autentisering på nivå 3, mens BuyPass tilbyr nivå 4. Dette er løsninger og grensesnitt som brukerne for det meste kjenner fra før. Terskelen for å logge seg på Vergemålsportalen vil således være lavere enn ved bruk av andre løsninger.

Det er også av avgjørende betydning å nyttiggjøre seg alt det administrative omkring en slik ID/autentisering, dvs. etablering av brukerprofil, utsendingsrutiner, glemt passord, brukerstøtte osv.

Mer om sikkerhet og autentisering er beskrevet i Sterias leveransedokument "Sikkerhet, risiko og sårbarhet for ny dataløsning for vergemål".

5.8 Autorisering

Autorisasjon vil si at en identitet har fått godkjent tilgang til ressurser eller til å utføre en viss type handlinger i et system. Autorisasjon bygger på autentisering, fordi en identitet må verifiseres før tilgang kan gis. Tilganger og tilgangslogging håndteres av autoriserings- og audit-komponenten. Hvilke tilganger som blir gitt i de andre komponentene i løsningen, er basert på de tilgangsavgjørelser som blir gjort i denne komponenten.

Det er flere muligheter ved valg av en autorisasjonsmodul. De fleste dokumenthåndteringsystemer, som Sharepoint, har egne funksjoner for å håndtere dette ved bruk av roller. Og tilganger vil da styres etter hvilke roller en autentisert bruker har. Dette betyr da at autorisasjonsmodulen må tilpasses løsningen. Ved enkle roller og tilgangsbehov kan dette være en fornuftig løsning. Autorisering for verger og andre eksterne brukere vil kunne løses gjennom Altinn.

Et annet alternativ er å se på en Identity and Access Management løsning for å håndtere autentisering og tilgangskontroll. Dette er en mer kompleks løsning som vil kreve mye mer enn en enkelt egenutviklet modul. Prosjektet bør gjøre en vurdering av hvilke krav som stilles og hvilken kompleksitet som er nødvendig for tilgangsmodeller. Dette må ses i sammenheng med analysen av beskyttelsesbehovet som må gjennomføres i design fasen. Videre vil krav for håndtering av interne og eksterne brukere være avgjørende for hvilke alternativer som må implementeres for å rollebasere tilgangskontrollen. Et viktig element for å autorisere riktig for de eksterne brukerne vil være muligheten for å linke den elektroniske identiteten (MinID, BuyPass) til roller basert på den informasjonen om en bruker som er tilgjengelig gjennom autentiseringen.

5.9 Rapportmotor

Rapportmotoren genererer brev og diverse vedlegg i forbindelse med saksbehandlingen. Dette er primært utskrift av vedtak som skal postlegges og PDF-dokumenter som skal arkiveres.

Statistikk, styringsdata og rapportering er også en viktig del av dette, og således kan det være flere forskjellige komponenter som støtter behovene innenfor dette området, for eksempel standardrapporter direkte i løsningen, mulighet for å koble rapportverktøy mot databasen, datavarehusløsninger osv.

Løsningsalternativer er foreløpig ikke diskutert, men noen alternativer er listet opp i tabell 1. Alternativer kan vurderes når kravene er spesifisert i detalj. For statistikk og rapportering vil løsningsalternativene avhenge av hvilken teknologi som velges for vergemålsregisteret. Dersom ePhorte velges, må en vurdere om Sysam kan benyttes. Det er ønskelig å kunne trekke statistikk og styringsdata enklest mulig ut av løsningen.

5.10 Regnskap/økonomimotor

Vergemålsapplikasjonen må holde kontroll på økonomiske transaksjoner fra klientenes kontoer i bank og/eller VPS, og godtgjørelse til vergene. For å holde kontroll på disse transaksjonene trengs en regnskapskomponent. Denne komponenten er ansvarlig for å lagre, organisere og presentere informasjon knyttet til alle økonomiske transaksjoner i vergemålsapplikasjonen.

Regnskapskomponenten vil også ivareta kommunikasjonen mot bank og/eller VPS, avhengig av hva slags løsning som velges for forvaltning av klienters formue.

For godtgjørelse av verger må integrasjon mot Contempus (som allerede finnes i fylkesmannsembetene) vurderes.

5.11 Meldingssystem

Funksjonaliteten i meldingssystemet skal sørge for effektiv meldingsflyt mellom eksterne brukere (fortrinnsvis verger) og saksbehandlere hos fylkesmannen og sentral vergemølsmyndighet. Det må være funksjonalitet for å sende meldinger mellom alle parter, varsle mottagere om at melding foreligger, kvittering for lest/mottatt melding og mulighet for vedlegg.

Funksjonaliteten vil sannsynligvis kunne dekkes av løsningene som velges for Vergemålsportalen og arbeidsflaten for vergemølsmyndigheten, men grunnet viktigheten velger vi å adressere dette som en egen komponent i løsningen. Innenfor etablerte offentlige løsninger som Altinn ligger deler av dette som standardfunksjonalitet.

5.12 Grensesnittjenester

Det må etableres effektive og funksjonelle grensesnittjenester som håndterer kommunikasjon og integrasjon med eksterne systemer (for eksempel folkeregisteret, SSØ, løsreregisteret og arkivløsningen) og interne komponenter i applikasjonen. Det må også etableres grensesnittjenester (mottakstjenester) mot Vergemålsportalen hvis denne realiseres gjennom Altinn eller andre eksterne løsninger/komponenter.

Elementene i dette tjenestelaget vil utvikles etter hvert som slike grensesnitt ønskes etablert. Integrasjoner bør så langt som mulig baseres på åpne standarder (i tråd med IKT-strategien i fylkesmannsembetene).

Dersom SharePoint velges som portalløsning, kan denne konsumere det meste av teknologi som er standard for utveksling av informasjon (for eksempel web services), men det vil også sannsynligvis være nødvendig at eventuelle omkringliggende systemer må kunne utveksle informasjon direkte, uavhengig av SharePoint. Her må man definere hvilke komponenter som trenger å utvikle hvilken informasjon før en kan gjøre et endelig valg.

Ephorte i Sharepoint vil antagelvis kunne ivareta deler av grensesnittet mot arkivløsningen.

6 Løsningskisser

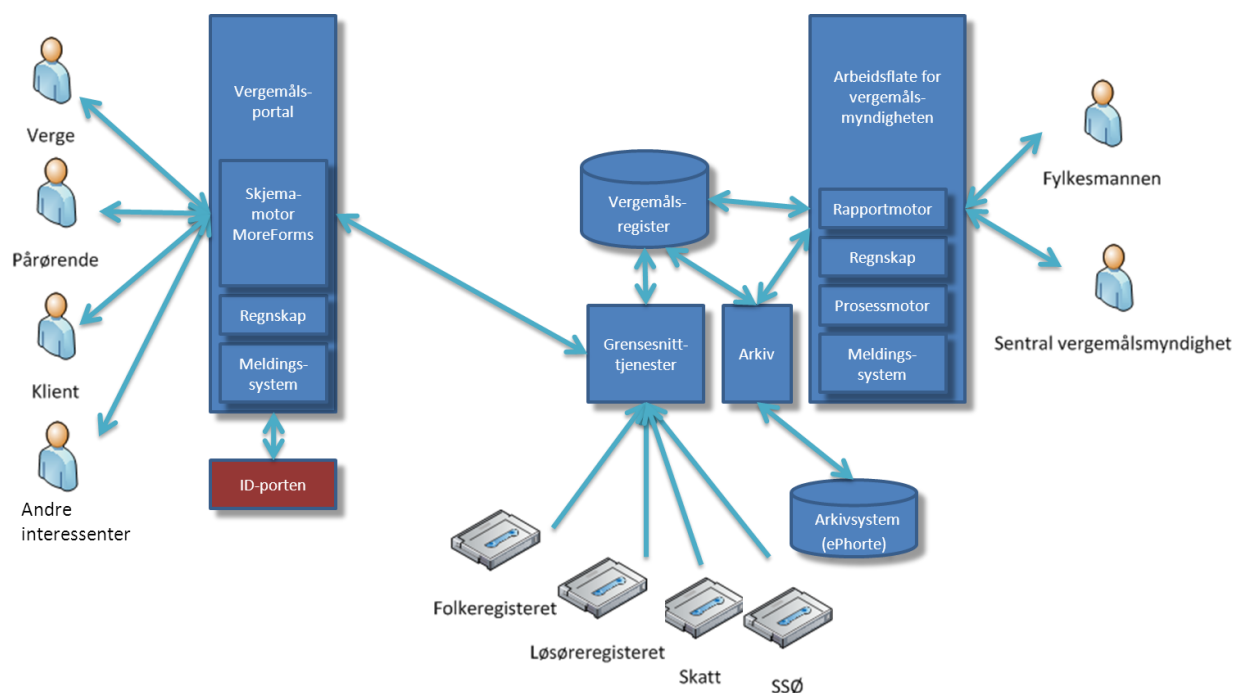
Basert på de vurderte løsningskomponentene, skisseres tre aktuelle kombinasjoner av løsningsvalg for Vergemålsapplikasjonen. Merk at dette bare er løsningsforslag, i senere faser må hver enkelt komponent vurderes opp mot blant annet detaljerte krav, kompatibilitet og integrasjonsmuligheter i forhold til andre komponenter, samt i forhold til fylkesmannens og Statens Sivilrettsforvaltnings eksisterende infrastruktur.

Det er primært valg av løsning for Vergemålsportal som er vurdert i løsningsalternativene. Alle alternativene innebærer bruk av ePhorte som arkivløsning og ID-porten som autentiseringskomponent. Valg av løsning for vergemålsregister og arbeidsflate for vergemålsmyndigheten er relativt sett uavhengig av valg av løsning for Vergemålsportal, grensesnittjenestene vil ivareta integrasjonen og datautvekslingen (løse koblinger basert på kjent og utbredt teknologi er en forutsetning).

De ulike løsningsalternativene reflekterer ulike ambisjonsnivå, spesielt i forhold til bruk av nasjonale felleskomponenter.

6.1 Alternativ 1

Alternativ 1 er en skreddersydd løsning. Her står gjenbruk av elementer i eksisterende Fritt rettsråd-applikasjon sentralt for å tilby en portal og skjema-løsning for eksterne brukere med More Forms som skjemamotor. Dette alternativet innebærer ikke bruk av Altinn.

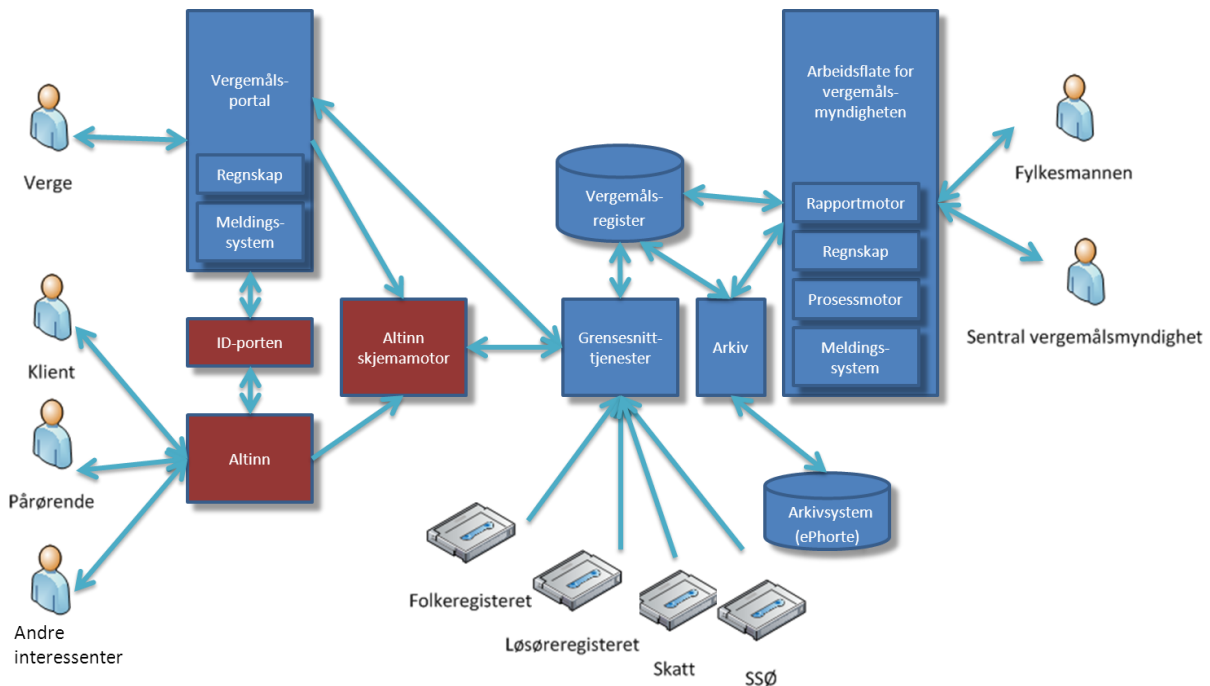

Figur 2: Løsningsalternativ 1

6.2 Alternativ 2

Alternativ 2 viser en mulig løsningsarkitektur der verger (og muligens klienter) benytter en skreddersydd portalløsning som i Alternativ 1, men med bruk av Altinns skjematjenester.

Andre eksterne brukere benytter kun Altinn for å registrere henvendelser (standard skjema tilgjengeliggjort gjennom Altinns skjemakatalog).

Figur 3: Løsningsalternativ 2

6.3 Alternativ 3

I alternativ 3 er Altinn-komponenter benyttet for å lage en komplett vergemålsportal. Denne vil ikke kommunisere direkte mot vergeregisteret, men mot web-tjenester hos fylkesmannen.

Vergemålsregisteret blir her en sentral database som Altinn vil gjøre oppslag mot, noe som kan stille større krav til databaseløsningen (dette må utredes videre).

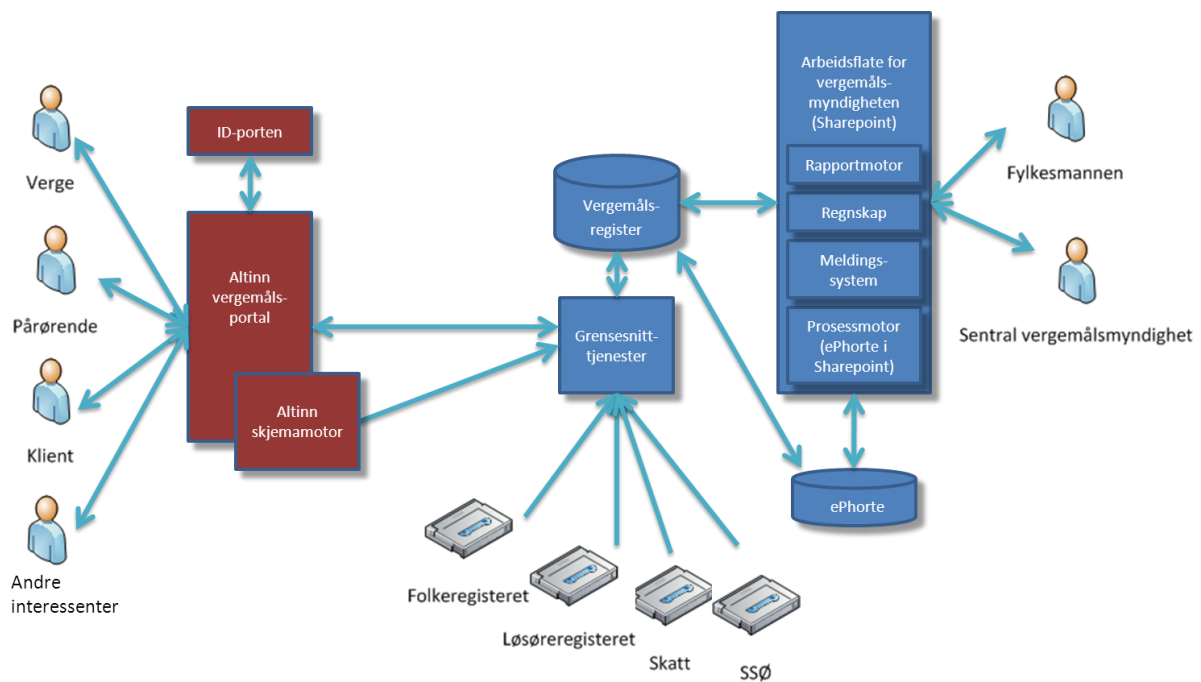
Portaluavhengighet, det vil si integrasjon av Altinns tjenester i en egen portal, anbefales å vurdere. Dette vil gjøre det mulig å designe en egen portal og vil dermed kunne bedre brukervennligheten i forhold til Altinns brukergrensesnitt. Lenke / innlogging til vergemålsportalen kan legges på Altinns hjemmeside for å gjøre det enklere for publikum å finne portalen (Altinns lenketjeneste vil da kunne overføre brukeren direkte til vergemålsportalen).

I dette alternativet har vi også eksplisitt lagt inn Sharepoint som arbeidsflate for vergemålsmyndigheten og 'ePhorte i Sharepoint' komponenten som alternativ for prosess/saksflyt

og integrasjon mot ePhorte arkivløsningen. Det eksisterer importfunksjoner i ePhorte for import av XML og PDF-filer, som benyttes av Altinn for kommunikasjon. Funksjonaliteten i Sharepoint brukes til autentisering og autorisering av interne saksbehandlere.

Merk at bruk av Sharepoint og ePhorte i Sharepoint er like aktuelt i alternativ 1 og 2.

Dette løsningsalternativet er i tråd med vedtatt IKT-strategi i fylkesmannsembetene. Videre vil det støtte opp om statens e-politikk om arkitektur og bruk av nasjonale felleskomponenter.

Figur 4: Løsningsalternativ 3